

EXPUNERE DE MOTIVE

**privind proiectul de obligații speciale preventive în legătură cu puterea semnificativă a S.A.”Moldtelecom” pe piața de furnizare cu ridicata a unor segmente terminale de linii închiriate, indiferent de tehnologia utilizată pentru punerea la dispoziție de capacitate închiriată sau rezervată
(*Piața 6*)**

CUPRINS:

	Pagina:
I. Sumar	3
II. Specificul problemei	4
III. Cadrul legal privind impunerea obligațiilor speciale preventive	5
IV. Experiența internațională	6
V. Necesitatea impunerii obligațiilor	7
VI. Remediile propuse și proporționalitatea în raport cu problemele	7
VII. Sinteza recomandărilor	12

I. Sumar

Prezenta expunere de motive ține de proiectul obligațiilor speciale preventive ce se impun S.A.”Moldtelecom” în legătură cu puterea sa semnificativă pe piața de furnizare cu ridicata a unor segmente terminale de linii închiriate, indiferent de tehnologia utilizată pentru punerea la dispoziție de capacitate închiriată sau rezervată.

Aceste obligații sunt stabilite în conformitate cu Legea comunicațiilor electronice, art. 9 alin. (1) lit. k), l), m) și n) și art.51-53, drept urmare a identificării pieței de furnizare cu ridicata a unor segmente terminale de linii închiriate, indiferent de tehnologia utilizată pentru punerea la dispoziție de capacitate închiriată sau rezervată și desemnării S.A.”Moldtelecom” cu putere semnificativă pe această piață (HCA nr. 22 din 15.09.2011).

Cadrul legal național oferă Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI) autoritatea de a impune una sau mai multe obligații preventive (remedii) pentru remedierea problemelor concurenței depistate în cadrul Analizei piețelor relevante. Aceste obligații sunt în conformitate cu cele propuse de Comisia Europeană în Directiva 2002/19 privind accesul la rețelele de comunicații electronice și la infrastructura asociată.

Necesitatea impunerii obligațiilor constă în prevenirea unui potențial uz de putere semnificativă de piață în detrimentul concurenței eficiente. Prin urmare, obligațiile propuse spre a fi impuse țin cont de aceste riscuri ale pieței și reprezintă acțiunile minime necesare pentru remedierea lor

Atunci când concurența pe o piață nu este efectivă, adică există furnizori cu putere semnificativă care se pot comporta independent de concurenți, cumpărători și de utilizatorii finali, remediile trebuie să impună furnizarea serviciilor într-o astfel de manieră, care ar simula un mediu competitiv eficient în care s-ar oferi serviciile. Prin urmare, remediile au ca scop descurajarea acțiunilor furnizorilor cu putere semnificativă de a adopta măsuri ce nu s-ar produce în cazul unei piețe eficiente și competitive și de a compensa lipsa de motivație a furnizorilor ce controlează resursele cu ridicata esențiale (unde de regulă este situată puterea semnificativă de piață) de a le furniza și concurenților de pe piețele cu amănuntul.

Obligațiile propuse de ANRCETI pentru a fi impuse în sarcina S.A.”Moldtelecom” sunt următoarele:

- Asigurarea accesului la unele elemente specifice ale rețelei și la infrastructura asociată și de utilizare a acestora
- Transparență în furnizarea serviciilor de segmente terminale de linii închiriate
- Nediscriminarea furnizorilor ce achiziționează servicii de segmente terminale de linii închiriate
- Controlul prețurilor, inclusiv fundamentarea prețurilor în funcție de costuri
- Evidență contabilă separată

II. Specificul problemei

Cadrul național legal oferă ANRCETI autoritatea de a interveni pe piețele pe care există furnizori cu putere semnificativă (adică nu sunt suficient de competitive) pentru remedierea problemelor concurenței.

În conformitate cu art. 9 alin. (1) lit. k), l), m) și n) și art.51-53 din Legea comunicațiilor electronice nr.241-XVI din 15.11.2007, ANRCETI identifică piețele relevante, efectuează analizele de piață în situațiile în care acestea sunt obligatorii, potrivit legii, desemnează furnizorii de rețele și/sau servicii de comunicații electronice cu putere semnificativă pe piața relevantă și punerea în sarcina acestora a unor cerințe obligatorii ce țin de asigurarea interconectării rețelelor și accesului la rețelele și/sau serviciile de comunicații electronice sau de protecția utilizatorilor.

Conform art.53 alin.3) al Legii comunicațiilor electronice, în cazul determinării furnizorilor cu putere semnificativă, ANRCETI are dreptul să stabilească una sau mai multe dintre obligațiile prevăzute în lege (articolele 43-49).

În temeiul prevederilor legale menționate mai sus, a fost efectuată analiza privind identificarea și analiza în detaliu a pieței relevante, care a relevat existența puterii semnificative a S.A.”Moldtelecom” pe piața de furnizare cu ridicata a unor segmente terminale de linii închiriate, indiferent de tehnologia utilizată pentru punerea la dispoziție de capacitate închiriată sau rezervată. Analiza finală a fost publicată pe pagina de Internet a Agenție pe data de 10.09.2011.

ANRCETI, prin Hotărârea Consiliului de Administrație nr. 22 din 15.09.2011, a identificat piața de furnizare cu ridicata a unor segmente terminale de linii închiriate, indiferent de tehnologia utilizată pentru punerea la dispoziție de capacitate închiriată sau rezervată (*Piața 6*) și a desemnat S.A.”Moldtelecom” cu putere semnificativă pe această piață.

Proiectul remediilor pe piața de furnizare cu ridicata a unor segmente terminale de linii închiriate, indiferent de tehnologia utilizată pentru punerea la dispoziție de capacitate închiriată sau rezervată (obligațiilor speciale preventive în sarcina S.A.”Moldtelecom” în legătură cu puterea semnificativă pe piața relevantă) a fost supus consultării publice prin intermediul paginii de Internet a ANRCETI în perioada 14 noiembrie 2011 – 01 decembrie 2011.

Proiectul supus consultării publice a cuprins următorul set de documente:

- Proiectul de hotărâre al Consiliului de Administrație cu privire la impunerea obligațiilor speciale preventive S.A.”Moldtelecom” în legătură cu puterea sa semnificativă pe piața de furnizare cu ridicata a unor segmente terminale de linii

închiriate, indiferent de tehnologia utilizată pentru punerea la dispoziție de capacitate închiriată sau rezervată;

- Expunerea de motive privind proiectul de obligații preventive în legătură cu puterea semnificativă a S.A.”Moldtelecom” pe piața de furnizare cu ridicata a unor segmente terminale de linii închiriate, indiferent de tehnologia utilizată pentru punerea la dispoziție de capacitate închiriată sau rezervată.

Astfel, pe parcursul consultării publice au parvenit recomandări, referitoare la documentele aflate la consultare publică, din partea „Moldtelecom”S.A. și „Arax-Impex”SRL. Aceste recomandări au fost analizate în Capitolul VII „Sinteza recomandărilor” din prezentul document și au fost prezentate deciziile ANRCETI luate pe marginea propunerilor și argumentarea lor.

Această expunere de motive la proiectul de hotărâre al Consiliului de Administrație al ANRCETI privind impunerea obligațiilor speciale preventive în sarcina S.A.”Moldtelecom” pe piața de furnizare cu ridicata a unor segmente terminale de linii închiriate, indiferent de tehnologia utilizată pentru punerea la dispoziție de capacitate închiriată sau rezervată descrie circumstanțele care determină luarea acestei decizii, raționamentele ANRCETI privind proporționalitatea obligațiilor precum și previziuni privind impactul obligațiilor date.

III. Cadrul legal privind impunerea obligațiilor speciale preventive

Cadrul legal național oferă ANRCETI autoritatea de a impune una sau mai multe obligații preventive (remedii) pentru remedierea problemelor concurenței depistate în cadrul Analizei piețelor relevante. Generic, aceste obligații pot fi următoarele:

- 1) Obligația cu privire la acces/interconectare;
- 2) Obligația cu privire la transparența serviciilor de acces/interconectare;
- 3) Obligația cu privire la nediscriminarea furnizorilor;
- 4) Obligația de control al costurilor și orientare la costuri a prețurilor;
- 5) Obligația de evidență contabilă separată;

Prin probleme ale concurenței se au în vedere riscurile generate de existența puterii semnificative pe piață a unui/unor furnizor/i. Astfel nu este neapărat necesar să fi existat situații de aplicare în trecut sau în prezent a puterii semnificative în detrimentul concurenței. În asemenea condiții, remediile au drept scop prevenirea aplicării anti-competitive a forței de piață de către furnizorii cu putere semnificativă, iar în cazurile potențialei existențe a unor asemenea practici în trecut sau în prezent – de a le stopa și de a le preveni pe viitor.

Obligațiile menționate sunt în corespundere cu obligațiile prevăzute de Directiva Uniunii Europene 2002/19/EC privind accesul la rețelele de comunicații electronice și la infrastructura asociată, precum și interconectarea acestora (directiva accesului), dar nu includ posibilitatea separării structurale drept ultim remediu, în cazul când acestea menționate nu sunt suficiente pentru a redresa problemele concurențiale.

Prevederile Legii comunicațiilor electronice în ceea ce privește atribuțiile ANRCETI de a stabili obligații preventive în sarcina furnizorilor cu putere semnificativă sunt stabilite în articolele 42-48.

IV. Experiența internațională

Pentru a stabili obligațiile ce trebuie aplicate și proporționalitatea lor, ANRCETI a acordat o atenție deosebită poziției comune adoptate de către autoritățile de reglementare din UE (ERG (06)33. Poziția comună revizuită a ERG cu privire la abordarea privind obligațiile corespunzătoare în cadrul de reglementare a rețelelor și serviciilor de comunicații electronice). Această poziție comună susține că sunt suficiente următoarele cinci obligații cu ridicata (prevăzute în Directiva UE privind accesul la rețelele de comunicații electronice și la infrastructura asociată, precum și interconectarea acestora (directiva accesului)) pentru a rezolva o mare parte a eșecului pieței:

- Transparența
- Non-discriminarea
- Evidența contabilă separată
- Accesul și interconectarea
- Controlul prețurilor și evidența costurilor.

Directiva 2009/140/CE (“Better regulation” Directive) de asemenea prevede și separarea funcțională drept ultim remediu dacă celelalte nu se dovedesc eficiente. Legea comunicațiilor electronice nu prevede posibilitatea acestui remediu.

Poziția comună a Grupului Regulatorilor Europeni (ERG) în continuare formulează principiile pe care autoritățile naționale de reglementare (ANR) ar trebui să le urmeze atunci când selectează obligațiile. Aceste principii au fost expuse pe larg în Analiza pieței de furnizare cu ridicata a unor segmente terminale de linii închiriate, indiferent de tehnologia utilizată pentru punerea la dispoziție de capacitate închiriată sau rezervată.

De asemenea în Analiza dată au fost propuse remediile care ar trebui să fie aplicate de Agenție pentru a soluționa problemele identificate ale concurenței.

V. Necesitatea impunerii obligațiilor

Menționăm că cadrul dat de reglementare ține de reglementarea preventivă (*ex-ante*). Acest concept de reglementare este de a preveni un potențial uz de puterea semnificativă de piață în detrimentul competiției durabile. Chiar dacă cazuri de uz al unei asemenea puteri ar fi existat în trecut sau în prezent, identificarea acestor practici și penalizarea lor ține, de regulă, de instrumentele reglementării *ex-post* a concurenței, specifice pentru autoritățile din domeniul general al concurenței.

Un exemplu unde se descrie diferența între reglementarea *ex-ante* și *ex-post* este instrumentarul pentru reglementare a sectorului TIC elaborat de către *infoDev* și ITU, cu suportul Comisiei Europene¹:

Cu toate că cazurile când un furnizor a utilizat forța sa de piață pentru a distorsiona concurența sunt o dovadă concludentă că asemenea furnizor are putere semnificativă de piață, nu este necesar ca cazurile tradiționale de abuz de situația dominantă să existe pentru a identifica capacitatea furnizorilor dați de a distorsiona piața pe termen lung. Mai mult, reglementarea ex-ante vizează în primul rând identificarea locurilor înguste care au capacitatea de a împiedica concurența să se dezvolte durabil și impunerea obligațiilor care să prevină utilizarea puterii date de piață în detrimentul concurenței.

Problemele concurențiale la nivelul pieței relevante de furnizare cu ridicata a unor segmente terminale de linii închiriate, indiferent de tehnologia utilizată pentru punerea la dispoziție de capacitate închiriată sau rezervată identificate de Agenție în analiză, vizează atât aspecte referitoare la nivelul tarifelor de interconectare practicate, cât și aspecte non-tarifare.

ANRCETI consideră că în absența reglementării *ex-ante* a pieței de furnizare cu ridicata a unor segmente terminale de linii închiriate, indiferent de tehnologia utilizată pentru punerea la dispoziție de capacitate închiriată sau rezervată, riscurile identificate pot produce distorsiuni ale piețelor în aval. Prin urmare, obligațiile propuse spre a fi impuse trebuie să țină cont de aceste riscuri ale pieței și reprezintă acțiunile minime necesare pentru remedierea lor.

VI. Remediile propuse și proporționalitatea în raport cu problemele

După cum ANRCETI a menționat anterior, existența puterii semnificative pe piața de furnizare cu ridicata a unor segmente terminale de linii închiriate, indiferent de tehnologia utilizată pentru punerea la dispoziție de capacitate închiriată sau rezervată creează riscuri serioase pentru piețele din aval și, în final, pentru piețele cu amănuntul.

---

¹ infoDev and ITU. ICT regulation toolkit. P.2.3.3 *Ex Ante and Ex Post Regulation*

Atunci când concurența pe o piață nu este efectivă, adică există furnizori cu putere semnificativă care se pot comporta independent de concurenți, cumpărători și de utilizatorii finali, remediile trebuie să impună furnizarea serviciilor într-o astfel de manieră, care ar simula un mediu competitiv eficient în care s-ar oferi serviciile. Prin urmare, remediile au ca scop descurajarea acțiunilor furnizorilor cu putere semnificativă de a adopta măsuri ce nu s-ar produce în cazul unei piețe eficiente competitive și de a compensa lipsa de motivație a furnizorilor ce controlează resursele cu ridicata esențiale (unde de regulă este situată puterea semnificativă de piață) de a le furniza și concurenților de pe piețele cu amănuntul.

Este de menționat că odată ce simularea unei piețe cu concurență efectivă, măsurile impuse lasă posibilitatea pentru furnizori să încaseze plăți echitabile pentru serviciile prestate, care asigură un nivel rezonabil de rentabilitate a capitalului implicat.

Asigurarea accesului la unele elemente specifice ale rețelei și la infrastructura asociată și de utilizare a acestora

În conformitate cu proiectul remediilor propuse pentru consultare, în sarcina S.A. "Moldtelecom" este impusă obligația de a furniza, atunci când există o solicitare, serviciul de segmente terminale de linii închiriate la toate punctele de acces ale rețelei sale, în măsura în care solicitările sunt rezonabile, obligația de a oferi furnizorilor accesul la toate serviciile necesare pentru ca aceștia să poată furniza propriile servicii de comunicații electronice, obligația de colocare a echipamentelor furnizorilor-solicitanți, precum și obligația de a respecta anumiți termeni ce țin de procesul de furnizare a serviciilor de segmente terminale de linii închiriate. După cum a fost arătat în analiza de piață efectuată de ANRCETI, S.A. "Moldtelecom" deține o cotă de 99,6 % pe piața de furnizare cu ridicata a unor segmente terminale de linii închiriate.

Obligația dată reduce riscurile identificate de neacordare a serviciilor de segmente terminale de linii închiriate sau cele de retragere a accesului deja acordat.

Moldtelecom va avea obligația să furnizeze toate tipurile de segmente terminale de linii închiriate în toate configurațiile și utilizând toate tehnologiile și legăturile de transmisie pe care acesta le oferă pe piața cu amănuntul. Decizia dată are la bază reglementarea pieței de furnizare cu ridicata a unor segmente terminale de linii închiriate pe principiul neutralității tehnologice.

Pentru ca furnizorii solicitanți să poată efectiv beneficia de servicii de segmente terminale de linii închiriate, S.A. "Moldtelecom" urmează să aibă obligația de oferire a serviciilor de colocare. Prin aceasta, furnizorii solicitanți vor avea posibilitatea să închirieze de la Moldtelecom spațiile necesare pentru amplasarea echipamentelor lor aferente utilizării acestor servicii. Având în vedere că furnizorii dați pot în același timp să utilizeze mai multe servicii de acces și interconectare (în vederea terminării apelurilor, inițierii, tranzitului, accesului la bucla locală, etc.) facilitățile de colocare vor putea găzdui mai multe

echipamente, iar condițiile pentru oferirea colocării sunt identice cu cele impuse în legătură cu puterea semnificativă a Moldtelecom pe celelalte piețe menționate.

S.A.”Moldtelecom” va avea obligația să asigure că furnizorii ce au colocat echipamentele lor au posibilitatea de a le interconecta. Această măsură nu produce careva povară suplimentară însemnată pentru S.A.”Moldtelecom”, însă asigură reducerea barierelor între furnizorii de talie mică legate de costurile fixe mari (în raport cu mărimile lor) necesare pentru asigurarea interconectării directe prin căi alternative.

De asemenea S.A.”Moldtelecom” va avea obligația să furnizeze orice alt serviciu de care furnizorii ar avea nevoie pentru a putea utiliza efectiv serviciile de segmente terminale de linii închiriate. Aceasta vine să reducă riscurile legate de imposibilitatea de a utiliza efectiv serviciile pe care furnizorii dați sunt obligați să le furnizeze.

Totuși, ANRCETI menționează că doar impunerea obligației privind accesul la unele elemente specifice ale rețelei și la infrastructura asociată și de utilizare a acestora nu este suficientă pentru a remedia problemele concurențiale identificate. Obligația dată trebuie să fie aplicată împreună cu celelalte obligații pentru a simula un mediu competitiv eficient în care s-ar oferi serviciile.

Transparență în furnizarea serviciilor de segmente terminale de linii închiriate

În cadrul obligației de asigurare a transparenței activităților ce țin de furnizarea serviciilor de segmente terminale de linii închiriate, ANRCETI propune în sarcina S.A.”Moldtelecom” obligația de a furniza o Ofertă de referință pentru linii închiriate (ORLI). Oferta dată de referință ar reprezenta niște angajamente publice privind furnizarea serviciilor de linii închiriate.

Pe lângă aceasta, S.A.”Moldtelecom” ar urma să publice un model de acord-tip de linii închiriate în vederea furnizării liniilor închiriate care să corespundă angajamentelor publice din ofertă. Aceasta ar asigura condițiile bune de start în negocieri, reducerea timpului necesar pentru acestea, precum și se va asigura că condițiile oferite furnizorilor solicitanți sunt similare.

Obligația dată garantează furnizorilor alternativi o transparență a caracteristicilor tehnice, economice și tarifare în ceea ce privește furnizarea serviciilor de linii închiriate de către Moldtelecom. Publicarea unei oferte de referință, prin urmare, ar asigura că furnizorii ce intenționează să solicite servicii de linii închiriate (inclusiv și furnizori potențiali, investitori) pot cunoaște bine din start care pot fi cheltuielile lor și timpul necesar pentru obținerea accesului către principalii furnizori pe piață și că aceștia își pot planifica eficient resursele. De asemenea, aceste obligații le vor asigura că obțin aceleași condiții de interconectare ca și alți furnizori și că nu sunt discriminați. De asemenea, aceste obligații

vor asigura reducerea din dezechilibrul de putere de negociere între furnizori, odată ce furnizorii cu obligații vor trebui să accepte furnizarea serviciilor cu condiții oferite public.

În plus, oferta de referință trebuie să fie suficient de detaliată pentru a asigura că solicitanții nu vor trebui să plătească pentru resurse care nu sunt necesare serviciului pe care l-au solicitat. Oferta de referință va cuprinde o descriere detaliată a ofertelor pentru fiecare dintre elementele rețelei sau ale infrastructurii asociate, potrivit necesităților pieței, precum și condițiile tehnice și comerciale, inclusiv de tarif, corespunzătoare fiecăruia dintre aceste elemente.

ANRCETI menționează că impunerea obligației de transparență în furnizarea serviciilor de linii închiriate este oportună și proporțională în sarcina furnizorului cu putere semnificativă pe piața serviciilor de linii închiriate, iar furnizarea informațiilor specificate în proiectul de hotărâre va permite monitorizarea modului în care sunt respectate obligațiile referitoare la controlul tarifelor și de nediscriminare

Nediscriminarea furnizorilor ce achiziționează segmente terminale de linii închiriate

Această obligație este pusă în sarcina S.A. "Moldtelecom", în ceea ce privește furnizarea serviciilor de segmente terminale de linii închiriate. Aceasta urmează să asigure că nu sunt oferite servicii de segmente terminale de linii închiriate la condiții esențial diferite și că nu produc distorsiuni de piață. Obligația de nediscriminare se impune astfel, încât să se asigure că sunt oferite condiții similare pentru furnizare de servicii similare oricărui dintre solicitanți.

Există două tipuri de comportament discriminatoriu pe care ANRCETI urmărește să le prevină prin impunerea acestei obligații, respectiv: (i) discriminarea între operatori; și (ii) discriminarea între propriile servicii sau serviciile furnizate persoanelor din același grup și furnizorii cu care Moldtelecom concurează pe piața cu amănuntul.

Prin impunerea obligației de nediscriminare ANRCETI intenționează să prevină ambele forme de discriminare, Moldtelecom având obligația să aplice condiții echivalente de furnizare a serviciilor de linii închiriate în circumstanțe echivalente tuturor furnizorilor și să pună la dispoziția terților toate elementele specifice ale rețelei, infrastructura asociată, serviciile și informațiile necesare pentru furnizarea serviciilor de linii închiriate, în aceleași condiții, inclusiv în ceea ce privește calitatea, cu cele oferite pentru propriile servicii sau pentru serviciile furnizate persoanelor din același grup.

Controlul prețurilor, inclusiv fundamentarea prețurilor în funcție de costuri

În conformitate cu prevederile proiectului de hotărâre, S.A. "Moldtelecom" va avea obligația să orienteze prețurile maximale pentru serviciile de segmente terminale de linii închiriate și serviciile auxiliare acestora la costul LRAIC.

Având în vedere că ANRCETI încă nu dispune de instrumentele necesare pentru calcularea costurilor LRAIC relevante, furnizorul-ofertant furnizorul - ofertant va stabili prețuri pentru serviciile de segmente terminale de linii închiriate în funcție de metodă rezonabilă proprie de calculare a costurilor, care nu le-ar depăși pe costurile deplin alocate. Agenția poate cere furnizorului-ofertant justificarea prețurilor stabilite conform acestui punct.

Evidență contabilă separată

Obligația de ținere a evidenței contabile separate va fi pusă în sarcina Moldtelecom. Această concluzie se bazează pe faptul că Moldtelecom deține putere semnificativă pe mai multe piețe (inclusiv există temei să se suspecteze puterea semnificativă și pe altele, unde încă nu s-a propus sau finalizat o analiză de piață în acest sens) și pe faptul că Moldtelecom deține cote mari pe unele din piețele cu amănuntul (spre exemplu piețele de servicii de telefonie fixă și de acces fix în bandă largă). Asigurarea controlului dacă obligația de nediscriminare este efectiv respectată este extrem de dificilă în cazurile când furnizorul deține putere semnificativă pe mai multe piețe și, mai ales dacă deține cote importante pe piețele cu amănuntul, are talie mare în raport cu concurenții ceea ce-i permite să susțină și o reducere a tarifelor cu amănuntul în detrimentul concurenței.

Obligația de evidență contabilă separată a Moldtelecom va asigura în primul rând transparent că obligația de nediscriminare pe mai multe piețe este respectată eficient, inclusiv în raport cu transferurile interne ale acestui furnizor. Într-al doilea rând se va asigura transparent controlul faptului dacă furnizorul nu subvenționează încrucișat între activitățile sale (mai ales între activitățile de rețea și cele cu amănuntul) și nici nu practică politici tarifare de ruinare a concurenților pe piețele cu amănuntul. Într-al treilea rând evidența contabilă separată va servi instrument util pentru calcularea tarifelor pentru servicii în bază de costuri deplin alocate (FDC), cum, spre exemplu, pentru serviciile cu amănuntul de telefonie fixă. În al patrulea rând, evidența contabilă separată va servi un instrument util managementului Companiei pentru luarea deciziilor manageriale și pentru eficientizarea activităților sale.

VII. Sinteza recomandărilor

Propunerile parvenite de la furnizorii de rețele publice comunicații electronice în cursul perioadei de consultare se referă la următoarele aspecte:

Comentariile și propunerile S.A.”Moldtelecom”

1. Considerăm necesar de completat p.1 după sintagma „servicii de linii închiriate - segmente terminale” cu „prestate la nivel național”.

Comentariile ANRCETI

Nu se acceptă. Sintagma propusă spre completarea punctului 3 poate crea confuzie, deoarece segmentele terminale de linii închiriate se furnizează la nivel local. De asemenea, în cazul prestării de servicii de segmente totale de linii închiriate (care cuprind segmentele terminale și segmentul/segmentele trunchi solicitate), asemenea sintagmă ar fi confuză, deoarece ar putea fi interpretată în sensul prestării serviciilor de linii închiriate doar între centre raionale. Aceasta nu corespunde cu intenția ANRCETI de a impune obligația furnizării de linii închiriate între toate comutatoarele telefonice ale Moldtelecom (segmente trunchi) și locații terminale.

Menționăm că obligațiile S.A.”Moldtelecom” formulate nu prevăd obligația de furnizare a segmentelor internaționale de linii închiriate, odată ce acestea nu se află între 2 puncte de interconectare pentru linii închiriate aflate în rețeaua S.A.”Moldtelecom”.

2. Solicităm excluderea din p.2 a termenului „toate” referitor la serviciile conexe, din motivul că serviciile sunt specificate în textul acestui punct, însă prin formularea respectivă se subînțelege și alte servicii, care nu sunt incluse în acest punct.

Comentariile ANRCETI

Propunerea nu se acceptă. Menționăm că ANRCETI în prezentul punct nu a enumerat toate serviciile de care ar putea avea nevoie un furnizor-solicitant pentru a obține accesul și a utiliza eficient serviciile de linii încatehiri. Considerăm că ar putea exista alte servicii potențiale de care ar avea nevoie un furnizor-solicitant pentru a obține accesul și a utiliza eficient serviciile de segmente terminale de linii închiriate. Totuși, Moldtelecom păstrează posibilitatea să refuze furnizarea unui serviciu conex, dacă consideră că solicitarea nu este rezonabilă în raport cu serviciul de acces solicitat, informând despre aceasta solicitantul și ANRCETI.

3. În același punct, considerăm oportun determinarea pentru unele servicii așa ca, climatizarea, căldura, facilități de mutarea a echipamentelor, posibilitatea de a percepe plăți de către furnizorul-ofertant, în cazul când aceste servicii nu sunt necesare pentru deservirea echipamentului propriu. Totodată, solicităm specificarea referitor la partea al cărei echipamente se determină facilitatea de mutare.

Comentariile ANRCETI

Nu se acceptă. În general serviciul de colocare trebuie să fie astfel prevăzut încât furnizorul-solicitant să beneficieze din start de servicii precum climatizare, căldură, energie electrică. Totodată menționăm că obligațiile specificate în punctul dat sunt echivalente celor stabilite prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRCETI nr.5 din 28.03.2011.

ANRCETI a făcut unele modificări la punctul dat din proiectul de hotărâre în ceea ce privește înlăturarea sintagmei „facilități de mutare a echipamentelor”.

4. Solicităm completarea p.3 după sintagma „între orice două puncte de interconectare pentru linii închiriate” cu „prestate la nivel național”.

Comentariile ANRCETI

Nu se acceptă din considerente similare cu cele, pe care ANRCETI le-a menționat în comentariile sale la recomandarea nr.1 a S.A.”Moldtelecom”.

5. De completat p.10 cu fraza: „Costurile pentru lărgirea capacităților de acces vor fi suportate de către furnizorul-solicitant”

Comentariile ANRCETI

Nu se acceptă. Obligațiile pentru linii închiriate vin să simuleze răspunsurile ipotetice ale Furnizorului la cerințele pieței, în situația unei piețe competitive. În cazul unei piețe competitive, Furnizorul își lărgeste capacitățile sale de rețea pentru a satisface cererea apărută, iar costurile suplimentare cauzate de creșterea capacităților sunt acoperite de veniturile suplimentare în urma tarifării serviciilor incrementale oferite. Prin urmare, tariful de furnizare a serviciilor de segmente terminale de linii închiriate va include și costurile pentru oferirea capacităților de acces inclusiv o rată rezonabilă de recuperare a capitalului investit ceea ce va garanta în acest sens, recuperarea investițiilor realizate.

6. Cerem explicarea p.11 din proiectul hotărârii.

Comentariile ANRCETI

Urmărind trendul de dezvoltare a rețelelor de acces bazate pe fibră optică prin arhitecturi de format FTTN și FTTB, ANRCETI consideră că viitorul aparține acestei familii de arhitecturi de rețea, având în vedere debitul mare de date până la utilizator și latența mică pe care acestea le oferă. Actualmente deja circa 36% din abonații în bandă largă din țară sunt conectați prin asemenea rețele, iar gradul de concentrare al acestui segment de piață este mai scăzut în comparație cu rețelele de acces de o generație mai veche bazate pe xDSL. Însă această performanță a fost atinsă datorită răspândirii rețelelor date (inclusiv

alternative) în mun. Chișinău, unde ritmul de creștere a numărului de abonați este așteptat să scadă. În același timp în celelalte localități S.A.”Moldtelecom” are avantajul dispunerii unei infrastructuri esențiale (canalizări, piloni, acces la clădiri și galerii pentru cabluri, etc) ce poate fi reutilizată ușor și cu costuri mici pentru derularea acestor rețele. De asemenea, S.A.”Moldtelecom” dispune de cea mai largă rețea de transport. Controlul infrastructurii moștenite în urma dezvoltării rețelelor tradiționale (care a avut loc în condiții de monopol) și a infrastructurilor de rețea îi oferă S.A.”Moldtelecom” avantaje de dezvoltare mai rapidă a rețelelor date, îndeosebi în afara mun.Chișinău. Aceasta creează riscul creșterii bruște a concentrării segmentului dat de piață în mâinile S.A.”Moldtelecom”, care se va solda cu scăderea în viitor a competitivității pieței accesului în bandă foarte largă (de peste 20 Mbps).

Pentru a reduce acest risc, ANRCETI găsește potrivit să impună S.A.”Moldtelecom” obligația de a oferi linii închiriate segmente terminale, inclusiv și segmente optice pasive (fibră sură), care pot fi oferite doar atunci când o parte din capacitatea cablului cu fibre optice este neutilizată sau dacă sunt pozate capacități suplimentare.

Este evident că pozarea din start a unui cablu optic cu capacități suplimentare de fibre optice este substanțial mai ieftină, decât dublarea lui. Spre exemplu costul suplimentar al unui cablu cu 4 fire optice mai multe decât capacitatea inițială poate fi de circa 100 Euro/km, pe când pozarea unui cablu suplimentar pentru creșterea capacităților pe același segment – poate depăși costul de 2 000 Euro/km.

7. Solicităm includerea în.p13 condiției suportării cheltuielilor aferente remedierii defecțiunilor, în cazul deranjamentului produs în rețeaua proprie a furnizorului-ofertant.

Comentariile ANRCETI

Se acceptă parțial. Furnizorul-ofertant va fi obligat să suporte cheltuielile aferente remedierii defecțiunilor pe porțiunea de rețea aflate în zona sa de responsabilitate.

8. La p.16 de modificat sintagma „la orice punct de interconectare pentru linii închiriate” cu „punctele de interconectare indicate de furnizorul-ofertant”.

Comentariile ANRCETI

Nu se acceptă. Aceasta ar permite Moldtelecom să publice selectiv punctele de interconectare pentru linii închiriate. Viziunea ANRCETI este că pentru a se asigura o dezvoltare sustenabilă a concurenței pe piețele cu amănuntul este necesar ca Moldtelecom să ofere linii închiriate segmente terminale la toate punctele sale de interconectare ale rețelei proprii de transport și de acces.

9. Solicităm modificarea termenului de 4 luni din p.22 în 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei hotărâri.

Comentariile ANRCETI

Nu se acceptă. ANRCETI consideră termenul de 4 luni suficient pentru pregătirea și consultarea unei Oferte de referință pentru linii închiriate.

10. De modificat în p.27 termenul de 4 luni în 6 luni.

Comentariile ANRCETI

Nu se acceptă. ANRCETI consideră termenul de 4 luni suficient pentru pregătirea și consultarea unui acord-tip pentru furnizarea de linii închiriate.

11. Considerăm necesar modificarea termenelor din p.34 „de cel puțin 3 luni înainte de efectuarea modificărilor în cauză” în 1 lună și „cel puțin 12 luni înainte de întreprinderea măsurilor” în 6 luni.

Comentariile ANRCETI

Se acceptă.

12. Solicităm concretizarea Agenției privind partea care va suporta cheltuielile de verificare a auditului independent, condiție prevăzută în p.47.

Comentariile ANRCETI

S.A.”Moldtelecom” este partea care va suporta cheltuielile privind efectuarea verificării de către un auditor independent a implementării evidenței contabile separate. Această obligație a fost în repetate rânduri stabilită prin Hotărârile ANRCETI nr.60 din 23.12.2010, nr.5 și 6 din 28.03.2011.

Comentariile și propunerile ”Arax-Impex”S.R.L.

1. În Capitolul IV propunem modificarea pct.40 în felul următor:

„Până la dezvoltarea modelului de calcul a costului conform pct.39, tarifele de conectare și tarifele de utilizare pentru serviciile de segmente terminale de linii închiriate practicate de furnizorul ofertant se vor stabili pe baza tarifelor practicate de acesta pentru furnizarea serviciilor de linii închiriate pe piața cu amănuntul, ajustate în vederea eliminării costurilor specifice pieței cu amănuntul precum și a normei de profit (minus costurile asociate cu punerea în aplicare a respectivelor

servicii la nivelul pieții cu amănuntul cum ar fi costurile de marketing, promovare, suport ș.a. inclusiv și a ratei de rentabilitate)”.

Comentariile ANRCETI

Nu se acceptă. Determinarea tarifelor pentru linii închiriate segmente terminale în funcție de metoda retail-minus este extrem de dificilă, deoarece: a) Oferta S.A.”Moldtelecom” de linii închiriate pe piața cu amănuntul este destul de limitată (spre exemplu – nu este oferit serviciul de închiriere a fibrei sure) și b) deoarece caracteristicile serviciilor de capacități oferite în calitate de auto-furnizări pentru propria activitate cu amănuntul diferă substanțial de serviciile cu amănuntul oferite.

2. Propunem includerea în Capitolul II a unui nou punct care să prevadă obligația furnizorului-ofertant de a publica pe pagina sa de internet, de a actualiza trimestrial și de a transmite ANRCETI informația cu setul de indicatori statistici referitor la furnizarea serviciilor de linii închiriate – segmente terminale, inclusiv și pentru furnizarea internă a acestor servicii. Indicatorii respectivi ar trebui să conțină date privind termenul mediu de livrare a liniilor închiriate, termenul mediu de înlăturare a deranjamentelor, numărul total de linii închiriate – segmente terminale furnizate pe piață, numărul de linii închiriate – segmente terminale furnizate cu depășirea termenului de livrare, numărul comenzilor response ș.a. Publicarea acestor indicatori va asigura instrumentele necesare pentru monitorizarea respectării obligației de nediscriminare, precum și pentru monitorizarea respectării obligației de acces.

Comentariile ANRCETI

Se acceptă parțial. ANRCETI a stabilit că S.A.”Moldtelecom” va trebui să raporteze informația despre liniile închiriate oferite în conformitate cu alte reglementări suplimentare ale ANRCETI. Această prevedere este stabilită pentru a lua suficient timp pentru analiza indicatorilor care se cere a fi raportați.